

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Lævini Torrentini, Episcopi Antverpiensis, Poemata Sacra

Torrentius, Laevinus

[S.l.], 1594

In Natalem Christi Elegia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69329)

IN NATALEM CHRISTI
ELGIA.

PARVE puer, magno sibi boles aequa parenti,
De genitrice puer, de genitore Deus,
Atque idem indutus moribundi corporis
artus,

Idem sine simul principioq; carens,
Aeterni patrisq; vigor, patrisq; potestas,
Et quamuis genitus nil genitore minor;
Qui terras, vastiq; maris liquentia regna,
Et calum, & cali lucida signa regis,
Qui facis ut variis distincto partibus anno
Sit modo luce labor, sit modo nocte quies,
Ver generet flores, undans stet frugibus aestas,
Poma det autumnus, corpora curet hiems,
Nunc pacem seruent, ineant nunc proelia venti,
Nunc niteant Soles, nunc caput imbre tegant;
Cum penitus toto nil admiremur in orbe
Quod non arbitrio stetq; cadatq; tuo,
Quodq; velis factum praestet tua sola voluntas,
Natura Domino morigerante suo,
Que te parue puer traxit tam magna cupido,
Quis nostri generis tam violentus amor,
Ut talis tantusq;, ab, toto pectore qualem
Haud capere humani vis queat ingenij,
Virgineo inclusus thalamo, castoq; cubili,
Factus sis nostrae conditionis homo?
Es Deus, & quoniam Deus, es simul omnia & unum,
Nec tua quo virtus crescere possit habes,
Sed tamen afflictis hominum succurrere rebus,
Et cum delicijs te iuvat esse tuis.
Ergo hominem pietas atq; indulgentia fecit,
Verus homo humanis ut medeare malis.

Hoc rerum dominum serui sub imagine texit,
 Corporis hoc fecit vincula ferre Deum,
 Ferre deum nostros non aequa sorte labores,
 Nos contra proprijs ornet ut ipse bonis,
 Ornet, & ornatos fulgentibus in se at astra,
 Aeternis cali ciuibus annumerans.
 Natus homo es, nulli sed parturiente dolores
 Matre, nec amissus virginitatis honor.
 Illa quidem ternis uterum ter mensibus auxit,
 Ast uteri interea tedia nulla tulit.
 Partim hominem, partim ista Deum testantur, & unum
 Efficeris, duplici sed ratione, caput.
 Ut Deus, ingenti promissis miracula plausu.
 Res hominem durae difficilesq; manent.
 Hoc humilis clamat fors & fortuna parentum,
 Hoc lacera, & pecori vix satis apta casa,
 Et nullo quod strata nitent cunabula culi,
 Sed vilem praestant stramen & herba torum,
 Nec quidquam gelidae pellas quo frigora brumae,
 Dant nisi quod modicam bos & asellus opem,
 Dum tepidis molles recreant afflatus artus,
 Et dominum agnoscunt quo pore seruitio.
 Fallor? an aethereas vagnum tollis in auras,
 Atque vrit teneras lacryma salsa genas?
 Ah teneras ne lade genas, ne lade parentem,
 Quae simul effusis flebit & ipsa comis.
 Parce puella metu, parce o pulcherrima rerum.
 Non opus ut turbet gaudia tanta dolor.
 Non minus ille Deus, quod flentem conspicias. Ecce
 Fulgentes oculos, ignis ut instar habent!
 His te lacrymulis, his te compellat ocellis,
 Turgidulis inhians languidus vberibus.
 O virgo simul & genitrix, huc usque pudoris
 Virginei satis est, ser genitricis opem.
 Maternum petit auxilium. Ancunctaber emater

Lacteolos anido prona aperire sinus?
 Tolle moeram, tumidas poscenti porge mamillas,
 Ambrosio tristem pellat ut amne sitim.
 Mox satur iniiciet candenti brachia collo,
 Et lentus roseas serpet adusque genas.
 Dulcia tunc blando miscebitis oscula ludo,
 Quorum nec numerus, nec modus ullus erit.
 Applaudent Superi, & letum Paana canentes
 Spargent purpureis lilia mixta rosis.
 Mox etiam paribus sulcantes aëra pennis
 Implebunt latis aurea rura sonis,
 Vulgabuntq; piis sacra mysteria noctis,
 Nocte quibus teneros pascere cura greges.
 Nec mora, que inssi visent cunabula, viset
 Undique vicini conscia turba loci,
 Lata nouum celebrans partum rumore secundo,
 Rusticaq; intextis dona ferens calathis.
 Que tu parue puer, non auersatus agrestes,
 Accipies leta quantulacunque manu.
 Scilicet amplectens inopem sine crimine vitam
 Pastoris veri nomen & ipse feres,
 Pastoris veri, qui non detrectet acerbam
 Pro grege seruando fortis adire necem.
 Plaudite pastores. Simplex hunc cultus honorem
 Vester, & emerita est iuncta pudore fides.

Quid mihi quod videor sonitus audire tubarum,
 Et procul hinnitum Martius edit equus?
 Concita precipiti properant simul esseda cursu,
 Et calum nubes pulueris atra tegit?
 Castra mouent magni Nabathaeo a litore reges,
 Pulcher ubi tremulis surgit Eoum aquis.
 Non tamen ut validas expugnent viribus vrbes
 Aut furor, aut iustus concitat arma dolor,
 Sed pacis cupidos dator ut te pacis adorent

Sancte

Sancte puer longas suasit inire vias.
 Stella recens picto magnum decus addita calo
 Pronocat, & recto tramite signat iter,
 Stella salutari prodens te sidere regem,
 Qui regna arbitrio des adimasq; tuo.
 Felices animi cali quos cura remordet,
 Et facit erectum tollere in astra caput.
 Addiscent illinc vitæ fomenta beata,
 Addiscent unum nosse & amare Deum.
 Pergite felices. Coram quem queritis hic est.
 Stat iubar, occultam nec sinit esse casam.
 Tres capit Heroas angusto villula tecto,
 Et videt inflexo ponere sceptræ genu.
 Aspice curvatas onerant ut fercula lances.
 Aurum, tuis, myrrham, mystica dona, ferunt.
 Arridet puer, & tantos agnoscit honores,
 Attrectans cupida munera gratæ manu.
 Ad matrem tamen obliquos detorquet ocellos,
 Torquet & illa simul, suaviolumq; rapit.
 Mirantur proceres augustæ lumina formæ,
 Atque iterum atque iterum vota precesq; novant.
 Mirantur comites, nulla & tam Barbara mens est,
 Que non presentem sentiat esse Deum.
 Dant plausum. Pariter respondent undique silvæ,
 Et letum ingeminant litora curvæ sonum.
 Exultant scopuliq; & pulchro vertice colles,
 Et maiore cadunt murmure fontis aquæ.
 At matri tacitum permulcent gaudia pectus,
 Que partem tantæ laudis & ipsa ferat.
 Nunc mater gaude. nam quæ ventura sequuntur
 Tempora, solliciti plena laboris erunt.

Ecce furens animis Solymæ regnator acerbis
 Ab puero insidias exitiumq; parat.
 Næve error seruet morti quem destinat atra,

Aut aliud feriat, quam petit ipse caput,
 Occidi latè infantes simul imperat omnes
 Annos qui nondum præteriere duos.
 Jamq; aderit stricto qui sciat ense satelles,
 Materno rapiens pignora cara sinu,
 Atque hos atque illos promiscua funera mactans,
 Immanis teneras ceu lupus inter oves.
 Forsitan & matrem feriet, sua viscera mater
 Corporis obiectu si miseranda tegat.
 Et quæ non ingulum tunc ultro præbeat, vllus
 Si precibus locus est, possit vt ante mori
 Cernere quàm natum crudeli morte peremptum,
 Quò modò sit tanto facta dolore parens?
 Quin & erit verbis iram qua pronocet, & quæ
 Infantem aduersi illidat in ora viri.
 Laudabunt alia lapsantem in sanguine nati,
 Optabunt animos & sibi quisque pares.
 Tum verò accrescet rabies succensa pudore,
 Tutaq; quæ prægnans non erit vlla nurus.
 Impius extantem ferrum demittet in aluum
 Miles, & inuenient hac quoque fata viam,
 Non nati vt dulcem linquant in limine vitam,
 Ceu rosa purpureas nondum adaperta comas.
 Herodes scelerate tuam qua insania mentem
 Occupat, & vexat tam furiale malum,
 Ab nunquam Siculi quod tentauere tyranni,
 Auditum tragicis nec fuit antè choris?
 Tunc Deo speras (ò fœda & dira libido!)
 Vim facere, aut vllis posse nocere modis?
 Tunc Dei mentem, atque æternas bellua causas
 Mortali demens vertere consilio?
 At metuis regno, quia regem parturit orbis.
 Pone metum, regno nil perit inde tuo.
 Ille, Dei soboles, teq; & mortalia spernet
 Sceptra, pios animos relligione regens.

Quos volet aeterna secum post luce potiri,
 Cum premet atra tuum nox furiose caput.
 Tunc dabis infando ingentes pro crimine poenas,
 Tisiphone ultrices incutiente faces.
 Antè etiam tempus veniet cum perditus optes
 Posse mori, at longam mors trahat usque morans,
 Dum morbus lenta depascit viscera tabe,
 Et suus excruciet singula membra dolor.
 Nec stupor obtusos percellat frigore sensus,
 Ipsa novis crescet mens agitata malis.
 Occurrent dira facies, Pallorq³, Panorq³,
 Quicquid & infernas excubat ante fores,
 Aridaq³ ardebunt tristi precordia flamma,
 Quanta nec Aetnaeis aestuat atra focis.
 Talia crudeles spectent exempla tyranni,
 Atque usdem pereant qui meruere modis.

SED tu Diva parens puerum ne crede furenti,
 Neu pigeat longa tadia ferre fuga.
 Caestri monitam voluit Deus ipse ministro
 Ut Pharon, & Nili dinitis arua petas.
 Arua pete antiquis benè nota parentibus olim,
 Nunc tamen exilio nobiliora tuo.
 Obvius excipiet lato te flumine Nilus,
 Ostentans placidas ambitiosus aquas,
 Et qua monstra suo fert plurima turbidus amne
 Agnoscent posita te feritate Deum.
 At caro noceat capiti granis aura caneto,
 Et tenerum tepido fer benè cauta sinu.
 Nec trepida si forte tuas pervenerit aures
 Vel rheda strepitus, vel properantis equi.
 Ipse licet veniat magna stipante calerna
 Rumpere iam coeptum non queat hostis iter.
 Caestris vetet hoc qui te comitatur euntem.
 Aliger, & tutam praestat ubique viam,

*Aliger horrendus nunc cuspide, blandus at olim,
Cum tibi de partu nuncius astiterat.*

*Tu quoque virginei custos memorande pudoris,
Nec vir, nec pater, at nomen utrumque ferens,
Ipse manu placidum ducens cunctanter a sellam
Prospice securo vadat ut ille gradu,
Nec labet acclini scandat seu tramite montem,
Incurvo vallem seu repetat capite.
Ipse sacrum agnoscit pondus, sed fortius ibit
Et plausu, & blanda voce rogatus heri.
Aspice demisso nutantes vertice palmas.
Ipsa vocant avidas mollia poma manus.
Da puero, & tenera munuscula grata puella,
Quo minus esse gravem credat uterque viam.
Lude puer pomis, nova sed miracula nullum
Convincant Pharios numen habere Deos.
Quacunque ingrederis sacris gestatus in vlnis,
Circumagens caeli quod regit astra caput,
Ecce iacent fractis simulacra ingentia membris,
Tympanaq;, & nullo turpia sinistra sono.
Hoc Isis gemit, & gemit hoc latrator Anubis,
Omnis & eversis territa turba sacris.
Causa latet. quis enim tantilli corporis umbra
Crederet ingentem posse latere Deum?
Tu tamen ille puer cecinit quem dia Sibylla
Vidtrix cum Pharias Roma teneret opes
Venturum late regem, dominumq;, potentem,
Aeterna mundum qui ditione regat,
Caestri genitore satus, caestis & ipse,
Vera sed humani corporis ora gerens.
Tu puer Hebraeus natum quem plorat Apollo
Pythius, Infernos iussus adire Lares,
Iussus sortilegis cortinam linguere Delphis,
Iussus apud Lycios, iussus & Ortygia,*

Nec

*Nec vatum inspirans mentes, nec pectora torquens,
 Sed penitus toto maestus in orbe silens.
 Querite cur terris cessent oracula Graij,
 Querite. Sed frustra sumitur iste labor.
 Hunc puerum doctæ nondum si nostis Athena,
 Ignoto sed adhuc stat vetus ara Deo,
 Agnitus excelsa turbabit ab arce Minervam,
 Falsaque diuersis Numina mille locis,
 Numina, qua Stygiis orbem miserere tenebris,
 Ipsa sed ad Stygios nunc abitura lacus.
 Nos aeterna manet lux, & bona plurima lucis.
 Nox fugit, & cæca qua mala nocte latent.
 Aurea pax orta est terris, descendit Olympo
 Iustitia, & veri non simulatus amor.*

*HACTENVS hæc. Superest sed enim robustior ætas.
 Cuius si laudes & benefacta canam,
 Nec fileam qualesq; ferēs quantosq; labores
 Humanum reparas dum venerande genus,
 Non vox vna satis, non lingua, & forsitan addam
 Plurima natali non bona verba die.
 Nec teneant lacrymas duro licet obsita ferro
 Pectora, vel Libycis asperiora feris.
 Sancte puer, quoniam tota plebs nocte dieq;
 Peruigil ad cunas cum prece vota facit,
 Omnia qua sacro castus præit ore sacerdos
 Annue. Natalem fac innet esse tuum.*